

дзеяслова *must* з формамі інфінітыва з семай дапушчэння, заснаванага на моцнай упэўненасці. Адметнай характарыстыкай рэалізацыі значэння перакананасці суб'екта маўлення ў прапазіцыі з'яўляецца выкарыстанне мадальнай фразы *be sure to* ў якасці часткі складанага дзейніка.

В. Свецік

ВЕРБАЛІЗАЦЫЯ КАШТОЎНАСЦЕЙ У ЖЫЦЦІ І ТВОРЧАСЦІ М. ТАНКА

Калі разважаеш над пытаннямі гісторыі развіцця беларускай паэзіі ХХ стагоддзя, яе зместам і формай, міжволі ўсведамляеш асноватворную місію ў ёй народнага паэта Беларусі Максіма Танка. Шмат чаго змяшчае ў сабе паняцце «танкаўская паэзія»: узоры вершаў, выкананых на вышэйшым узроўні сучаснай паэтычнай культуры, праблемны матэрыял для разгадкі наватарскіх шляхоў, сапраўднага мастацтва і сутнасці самога паэта. Падчас працэсу асэнсавання асабліvasцей жыццёвага шляху і творчага ўзыходжання Максіма Танка ўзнікла думка: паэт жыў у складаны час. Што ж давала яму духоўную падтрымку, моц, упэўненасць у сабе, нягледзячы на шмалікія выпрабаванні лёсу? Захацелася паглядзець на асобу паэта не толькі і не столькі як на мастака, творцу, але і як на чалавека, сына, мужа, сваяка – асобу.

Лірыка Максіма Танка вывучалася шматлікімі даследчыкамі, але пра тое, што фарміравала асобу творцы, натхняла і дапамагала жыць, служыла крыніцай для асэнсавання ўласнага жыцця, чаму прысвечана мноства вершаў паэта, яшчэ не даследавана належным чынам. Мэтай нашага даследавання выступае сістэма маральна-этычных каштоўнасцей, яе ўплыў на фарміраванне асобы паэта і яго творчасць. Матэрыял даследавання – вершы, дзённікавыя запісы Максіма Танка, эксклюзіўныя матэрыялы з сямейнага архіва сям'і Скурко: выданні ранніх кніг (арыгіналы), а таксама арыгіналы лістоў брату Фёдару, лісты Максіма Танка яго бацькам, віншавальныя паштоўкі да розных святаў.

У аснове даследчай працы ляжаць успаміны пляменніка паэта, Івана Фёдаравіча Скурко, пра сваю сям'ю, пра тое, што павінна быць цікавым і дарагім усёй беларускай нацыі, а для яго з'яўляецца сямейнай гісторыяй; пра тое, што наталяла і акрыляла душу Вялікага беларуса, што служыла яму апорай у цяжкія моманты жыцця і крыніцай натхнення. Усе прадстаўнікі сям'і Скурко падтрымліваюць цесныя сувязі паміж сабой. Стасункі творцы са сваімі шматлікімі родзічамі, сямейнае жыццё, адносіны з таварышамі па пярэдавалі матэрыялы для творчасці. Самыя важныя маральна-этычныя каштоўнасці сям'і Скурко да банальнага простыя і зразумелыя ўсім: гэта вялікая павага да працы, бязмерная любоў да Беларусі і яе народа, да роднай Нарачы, роднай вёскі Пількаўшчыны, да роднай хаты, якой больш за стагоддзе, да несамавітага сялянскага быту і, канечне, да самых блізкіх: прабабулі і бабулі, прадзеда і дзеда, дзядзькі Фадзея, маці, сясцёр і брата.

Шмат вершаў паэт прысвяціў сваім блізкім: бабулі Ульяне, дзеду, бацьку, асабліва маме, каханай жонцы, сваім дзецям і ўнукам. Максім Танк даражыў кожнай дробяззю, кожным імгненнем, звязаным са сваімі блізкімі.

Мы даследавалі больш за 100 вершаў Максіма Танка з розных этапаў яго творчасці. У выніку праведзенага даследавання маральна-этычных каштоўнасцей у паэзіі Максіма Танка былі зроблены наступныя высновы. З малалейства чалавек як асоба фарміруецца ў сям'і. Станаўленне асобы паэта адбываецца на аснове прынцыпаў сямейнай педагогікі сям'і Скурко: гэта павага да свайго роду, бацькоў, вернасць сямейным традыцыям, радзіме.

Г. Шпак

ЛІНГВАТЫПАЛАГІЧНЫЯ І НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ТЭМАТЫЧНАЙ ГРУПЫ «СВОЙСКІЯ ЖЫВЁЛЫ» Ў БЕЛАРУСКАЙ І АНГЛІЙСКАЙ ПАРЭМІЯЛОГІІ

Фразеалагічныя адзінкі адлюстроўваюць тыповыя сітуацыі і ўяўленні, стэрэатыпы культурна-нацыянальнай самасвядомасці ў сувязі з народнымі звычаямі, павер'ямі і традыцыйнымі ўяўленнямі пра з'явы асяроддзя. Вывучэнне фразеалагізмаў у межах кагніталогіі дазваляе знайсці крыніцу разумення кагнітыўных працэсаў, якія забяспечваюць фразеалагізацыю. Канцэпт «свойскія жывёлы» вивучаўся праз фразеалагічную базу англійскай і беларускай моў, было апрацавана 720 парэміялагічных адзінак.

Унікальнымі для беларускай мовы з'яўляюцца парэміялагічныя адзінкі, якія суадносяцца з народным календаром, напрыклад: *калі свіння не лажыцца, то гэта перад дажджом*; *калі карова пазірае ўверх і нюхае наветра – к дажджу*. Фразеалагізмы з кампанентам жывёлы апісваюць і народныя, а таксама царкоўныя святы: *мінулі Пакровы – заганыя у хлеў каровы*; *прыйшла Пакроўка – не дала малака кароўка*; *калі на Грамніцы нап'ецца певень са страхі вадзіцы, то на Юр'я вол наесца травіцы*; *калі на Аўдакея курыца з-над страхі нап'ецца, то на Блажавешчанне – вол*. Мы не знайшлі фразеалагізмаў з кампанентам 'свойская жывёла', якія б мелі дачыненне да народных святаў англічан, але ўнікальнай лічым адзінку, якая мае дачыненне да месяца мая, *O'Donohue's white horses* (у якой гаворыцца пра міфічнага правадыра О'Доноха на кані).

Уваходзячы ў канцэпт «свойскія жывёлы», апісаныя парэміялагічныя адзінкі дазваляюць глыбей зразумець карціну свету беларусаў і англічан, таму што сінтэзіруюць веды аб традыцыях, эталонах, звычаях і павер'ях народаў. Гэта можа тлумачыцца тым, што для гаспадароў розных культур дамашнія жывёлы маюць аднолькава важнае значэнне кармільца сям'і, асновы гаспадаркі, сувязі з маці-прыродай.